

Avel

Uppfödarporträtt. Per-Ola Forsberg

Uppfödning satt i system

Engagerad. Det blev 15 minuter i ramplyuset när uppfödningen Uncle Blue vann 5-års championatet i oktober. Årets övriga 363 dagar är det hårt arbete som gäller för familjen Forsberg. Per-Ola Forsberg kan ges många epitet: hoppryttare, uppfödare, galopp-tränare, fd vice bioteknik- vd, avelsnörd, arbetsmyra, passionerad hästkarl. Följ med till Rapidsrock.

Redan inför mötet med Per-Ola Forsberg, uppfödare under stuterinamnet Rapidsrock, står det klart att detta är ett utåtriktat företag. Inte på det i dag konventionella Facebook-viset, med mängder av bilder utan urskiljning, utan med ett mycket mer affärsmässigt grepp.

Stuteriets hemsida är på engelska. När man söker efter adressen finns stuterinamnet med på kartor och söktjänster, sådant händer inte av sig själv.

Väl framme vid Enbacka Gård, strax utanför Dalby i Lunds kommun, öppnar sig en funktionell hästgård med fina marker för att vara så långt söderut i Skåne.

Här finns både vall och kuperade hagar, bokskog med uteridningsmöjligheter och i hagarna går nyss avskilda årsfö, ston och lite längre bort finns lösdriften för ungstona.

I höstens färger är det helt idylliskt, ett hem för familjen Forsberg och 20-25 hästar beroende på tidpunkt.

Allt är i dag mycket funktionellt och i god ordning men så har det inte alltid varit.

- När vi köpte 2004 var gården nergången efter många år med hästverksamhet här, men vi såg en potential i läget och naturen. Efter kort övervägande slog vi till och köpte, utan att Karin, min fru, hade hunnit se boningshuset på insidan, berättar Per-Ola.

- Jag var med i urvalsprocessen för att bli Flyinges vd för tio år sedan. När jobbet gick mig förbi var det en stor besvikelse för mig. Jag kände då att jag måste förverkliga mina visioner på annat sätt, säger han uppriktigt.

Hopp och galopp

Sagt och gjort, det är mycket verkstad och mycket stimulerande prat på Enbacka Gård. Gården köptes och renoverades parallellt med att Per-Ola fortsatte sitt arbete som vice vd och ekonomichef för Probi AB. Efter några år var verksamheten på stuteriet uppe i en sådan omsättning att han kunde sluta sitt jobb och arbeta på heltid med

Ryttarna
"För att välja bästa piloten till dina unghästar är det inte svårare än att gå in på Equipe och se vem som kommer ut med flest nollrundor på sina försök. Den som rider felfritt oftast gör det inte bara av en slump utan på skicklighet."

hästarna medan Karin övertog försörjningsbördan själv.

Men låt oss backa bandet lite.

Per-Ola har ett förflutet inom galoppporten, både via styrelsearbete, framgångsrik amatörtränarkarriär och han har ridit amatörlöp. Numera är han medlem i Svenska Jockeyklubben och delägare i en galopphest. Han har samtidigt varit hoppryttare i hela sitt liv. Galoppen har varit en stor inspiration och lärdomsälla för dagens arbete i Rapidsrock.

- Jag lärde mig enormt mycket om hur man föder upp hästar men naturligtvis också hur du ska grundträna dem för att bygga upp en sund och hållbar häst, styrka senor, leder, ligament och skelett.

Genom att kunna stå för all grundläggande träning av sina uppfödningar själv har han en verklig fördel framför många andra uppfödare. Att dessutom kunna tävla sina avkommor ger ytterligare ess i rockärmen.

En annan viktig pusselbit från galoppen, som är väldigt närvarande i det dagliga arbetet på gården, är konstant utvärdering av de egna hästarna.

- Inom galoppen finns det en mycket klar definition på hur bra en häst är genom ett formtalsystem, förklarar Per-Ola.

- Det är odiskutabelt att det finns verkliga stjärnor, flaggskeppen, riktigt bra hästar, bra och funktionella hästar samt de som ännu inte riktigt har bekant färg som hålls under lupp för att utvärderas vidare.

På samma sätt följs hästarna på gården upp och de placeras i kategorier redan som föl, ibland flyttas de mellan nivåerna om utvecklingen går upp eller ner.

Per-Ola tittar på sina hästar utan sentimentalitet men med stor kärlek. Hur går det ihop? Avsett med båda fötterna i marken handlar det om affärssinne, analys och utvärdering, väl med händerna på sina hästar lyser passionen igenom.

Målet hägrar i horisonten

När Per-Ola och Karin startade sin avelsverksamhet hade de en vision om att göra nya hoppstjärnor à la Butterfly Flip-receptet: Robin Z som far på en fullblodsmamma med en 50/50-härstamning.

- Det fungerade inte alls, det var inte hästar som ryttarna vågade ta risk på, konstaterar Per-Ola lugnt.

- De flesta kunder behöver ha två led med hingstar som de känner igen, sen är det positivt om det är fullblod i tredje. Så det tog lite längre tid för oss att få fram en produkt som var säljbar.

Målet för deras verksamhet är att föda upp de verkliga stjärnhästarna för internationell hoppning och siktet är ställt ut mot Europa redan från start.

En internationell export är Tztargazer (SWB f -06 e Alcatraz-Robin Z-Cosmosxx) som såldes 2011 till Bourne Sport Horses, Irland, och gick vidare till att vinna en 3-stjärnig unghästklass i Strasbourg som 6-åring. Kvar i stallet finns Tzigge (SWB f -03 e New Balance-Alpen Corrado-Robin Z) som tävlats internationellt av David Will, nationellt av Jörgen Larsson och som Per-Ola nu själv tävlar framgångsrikt på 1,40-nivå.

- Tidigare tävlade jag bara unghästarna på lägre nivå men det har gått över förväntan med Tzigge så därför kör jag på.

- Unghästarna behöver lotsas in till tävling lugnt och sansat, när det sen gäller att rida i championat är

Köparna

"Vi måste fundera på vem som köper våra hästar, det är inte längre ryttarna, det är sponsorer, agenter, förädlare och hästhandlare och det ställer andra och fler krav på oss som tar fram produkterna."

Det började som ett felskick, Per-Ola hade siktet inställt på en helt annan hingst

det bättre med en kyligare pilot som inte har så mycket känslor med, skrattar han och prisar samarbetet med Jörgen Larsson.

- Vi jobbar bra ihop och det fungerar bra med mitt arbete här hemma och hans tävlande.

Grunden skiljer agnarna

Senast med åttondeplacerade Bluetooth (SWB f -08 e Chacco Blue-Be My Chiefxx-Sayf El Arab xx) som fortfarande ägs av stuteriet men som enligt Per-Ola kommer att bli än mycket bättre som 6-åring.

- När Jörgen tävlar mina hästar så har jag travat fram dem och tagit något kryss så att de får en chans att vänja in sig, när sedan Jörgen

kommer upp gör han ett bra jobb med framhoppning och fokus inne på banan.

Att föda upp talanger vill väl varje uppfödare, vad är det som skiljer invånarna på Enbacka gård från andra?

Vid första påseendet kanske ingenting men efter ett besök så slår grundligheten i varje moment av hästarnas uppväxt igenom och står i en klass för sig.

Genom att använda sin kompetens från yrkeslivet, följa relevant forskning och med ett öppet sinne för hästarnas psyke och mentalitet från unga år byggs varje individ upp enligt ett system med stort utrymme för hästarnas individualitet.

men nu blev det Cassiano till Katie Robinson och idag är Per-Ola väldigt glad för det. "Serendipity Boy är nog den jag tror allra mest på, han visar sån talang redan både i attityd och hur han rör sig."

Fakta. Stuteri Rapidsrock

Stuteri Rapidsrock bedrivs som aktiebolag sedan 2008, med svarta siffror. Haft hästar och uppfödning i mer än 30 år. Bakom stuteriet står Per-Ola Forsberg, 52 år, och hustrun Karin, 48 år, två vuxna barn som tidigare ridit och tävlat. På galopptiden fick Karin även agera träningsjockey. Stuterinamnet Rapidsrock är en ordlek med familjenamnet. Fors =

rapid, berg = rock. Engbacka gård ligger i Lunds kommun utanför Dalby.

Framgångar hittills

"När vi sålde Tztargazer i Falsterbo och han sedan såldes vidare till USA och nu gör bra resultat."

"Försäljningen av Uncle Blue till Håkan Björklund och Peder Fredricsson för att längre fram ridas av Peder Fredricsson. Nu

gör duktiga Stephanie Holmén och hästen jättefina resultat, det matchar varandra."

"När Jörgen Larsson satte en häst i träning här hos oss förra sommaren, det var ett kvitto på att jag gör något rätt. Jörgen menade att våra hästar kom ut sprallande från banan efter två rundor, vad är det som skiljer i träningen? Det var stort för mig att få ett sånt erkännande."

Hästpsykologi

En hästkarl ut i fingerspetsarna hittar man inte så ofta, en som dessutom är öppen för moderna gurus som Monty Roberts och Pat Parelli, ännu mer sällan. Per-Ola Forsberg är en tvättakta hästkarl som gör sitt yttersta för att förstå sina hästar och bli en bättre ryttare. Han beskriver dem som introverta och extroverta, dominerade av höger eller vänster hjärnhalva och förklarar skillnaden i hur de ska hanteras och ridas.

– Jag har varit dålig på att rida introverta hästar som stänger ner lite. Jag hade dåligt tålamod med dem men nu tar jag ett steg i taget för att förstå och förvalta även de här individerna bättre. Vad som kännetecknar den ena och den andra typen är en helt egen artikel, vi återkommer i ämnet.

Adjö (SWB) – Guten tag (OLD)

Per-Ola Forsberg har kämpat länge för att hålla sig inom SWB:s ramar och regelverk. De första betäckningarna med Chacco Blue blev moderlivsimporter för att klara den tidens regelverk. När det nya hingstreglementet lanserades 2012 kämpade han verbalt för att få möjlighet att använda samtliga av de stora avelsförbundens (HANN, HOLST och KWPN) hingstar.

ASVH har öppnat för användning av nästan vilken hingst som helst en stoägare vill använda, men bara nästan. Messenger faller utanför ramen på grund av en röntgenanmärkning. Därför registrerades årets skörd av en tjänsteman från Oldenburg på besök på Engbacka gård. – Jag försökte på alla sätt, jag kunde inte tro att det skulle bli nej till hingstar som

accepteras av de stora europeiska förbunden, förklarar han.

– Om jag som svensk uppfödare ska kunna konkurrera med de ute i Europa måste jag ha samma möjligheter, därför blir det ett byte, det fanns inget annat att göra. Hade moderlivsimporten funnits kvar hade jag i alla fall kunnat överväga att göra något mellanting med ston utan föl vid sidan.

Avel

Uppfödarporträtt. Per-Ola Forsberg

Per-Ola blir genast anfallen av sina flickor från vänster Valentino-dottern Dazzle, Makebelieve som är efter Grey Top(f-07 e Graf Top-Singular Joter) och Chin to Chin efter Chin Top. -Jag tycker det är en jättefin hingst men han får ingen bra matchning och då är det svårt att visa sina kvalitéer, menar Per-Ola.

Per-Ola pratar initierat om utfodring och vikten av att följa sina uppfödningar noggrant, inte minst under de första månaderna. Rikligt med foder och rörelse samt möjlighet till vila är avgörande både för att en häst både ska nå sin fulla potential och för framtida sundhet.

- När du ser en upprätad kота på en individ så har den processen kanske redan pågått i två månader. Det tar minst lika lång tid att reversera, så du måste ha järnkoll, förklarar Per-Ola som dessutom skor och verkar alla hästar själv.

- Fölen ska ha de bästa förutsättningarna redan i moderlivet, där är utfodringen a och o, liksom övergången från mjölk till foder inför avvänjningen.

Principen att bädda bra, att göra grunden så solid som det går fortsätter även upp i grundträningen av de unga hästarna.

Rakt fram, backe upp och ner

En av Enbacka gårds största tillgångar är den anlagda kör- och

Effektivt "Modern hoppssport är som ett gladiatorspel, rankingen är jätteviktigt för ryttarna och det är vinna eller försvinna som gälle, hästarna måste vara effektiva."

ridslinga som fanns på gården vid köpet. Den börjar just runt husknuten och går i naturen backe upp och backe ner. Ett fast underlag som är snäppet mjukare än en grusväg men stadigare än hagmark och gräs.

Här tränas de unga hästarna från tidig ålder för att bygga upp en stark konstitution, sätta muskler och få kondition.

- Det är så enkelt för dem att bara följa slingan och hästar tycker om rutiner på det sättet, det blir en trygghet för dem. Här bygger jag upp dem sakta men säkert, förklarar Per-Ola.

Han börjar med ett varv och ökar på allt eftersom, utan att trötta ut hästarna. Men han behöver heller inte "tjata" för att få bjudning, den kommer av sig själv.

- Det är inte bra att sätta de unga hästarna i ridhus för mycket och för tidigt, det blir alldeles för mycket svängande. Här ute på slingan hittar de sin balans och sin riktning i lagom takt, de får ett

helt annat självförtroende av det. Även de äldre hästarna hålls motiverade med den träningen som följer med dem upp i större och mindre grad, ett arv från galopphestarnas träning.

Stolinjerna kvalitetssäkrar

Per-Ola lägger precis som de flesta professionella uppfödare stor vikt vid sina ston.

- Att ha en stark stolinje är mer angeläget för mig som uppfödare än för ryttarna. För mig innebär det att jag minskar min risk. Med ett bra sto i botten blir det inte en dålig avkomma, oavsett hur hingsstens förärvning är, hävdar Per-Ola.

Sen lägger han mycket stor vikt, massor av tid och det som han kallar "business intelligence", att leta fram alla tillgängliga fakta för att göra ett väl underbyggt och informativt val av hingst.

Ibland kan katastrofer vändas till succé, som med stoet Katie Robinzon. Hennes första föl var Uncle Blue. Hon var själv en enormt

Misslyckanden "Det gör verkligen ont i mig när en häst jag fött upp inte kommer till sin rätt, jag har svårt att titta på och det känns tungt, därför är det så viktigt att de hamnar rätt."

begåvad unghäst och skulle efter en avkomma sättas i träning, men skadades i samband med fölningen. Muskeln som löper längs med svansen slets av och hon kan inte hoppa av med tryck från bakbenen. Vid den upptäckten kändes det som en enorm förlust. Men i dag är Katie Robinzon(SWB f-04 Robin Z-Royal Whip xx-Mr Franklin xx) stuteriets bästa sto.

När det gäller val av hingst har Per-Ola en viktig princip och det är att studera och ta ryggen på dem som är framgångsrika inom gebitet.

- De med större resurser och verksamheter har ännu mer att riskera och gör noga kalkylerade val värda att studera och kopiera om det passar mitt eget stomaterial, förklarar han.

För att säkert få dräktigt har han kört ston ner till Tyskland för betäckning med Chacco Blue (1998-2012 e Chambertin-Contender) som varit en stor favorit under flera år. Stuteriet har fyra av 16 SWB-födda avkommor till hingsten.

Stallet närmast i bild innehåller ett fåtal boxar för tävlingshästarna, röda stallet till höger hyser unghästar i träning samt avskilda föl.

I stallet finns fyra stora fölboxar där samtliga har ätfronter. Till vänster KWPN-stoet In Loco och till höger Katie Robinzon.

Per-Ola doserar vant precis vad var och en ska ha, utfodring är ett ämne som engagerar och det är vetenskap och forskning som gäller, inte tradition och "så har vi alltid gjort".

Slingan betyder otroligt mycket i Per-Olas dagliga träning, här är 4-årige Robin the Ritz på väg uppför backen i ett arbetspass. Den förra ägaren lade ner ett riktigt bra grundarbete, en avgörande faktor när gården köptes.

Karin Forsberg är lika engagerad i stuteriet som sin make men jobbar heltid som seniorkonsult inom afärsutveckling. Här med exporterade Tzargazer.

Årets skörd är registrerade i Oldenburg, fuxen George Washington efter Stanley (f-06 e Stakkato-Loredo), Career Diplomat och Message in a bottle är båda Messenger-avkommor.

Välkommen till Enbacka gård, just runt knuten på Dalby, här bor det hoppfantaster i både två- och fyrbent form.

Vackra stoet Joy Division är 50% fullblod och Quintender som far. En del av boxarna i stallet har boxfronter med ätgaller och får sitt hösilage i gången.

Kransen är ett minne från döttrarnas tävlande och hänger i sadelkammaren där det råder ordning, kliniskt befriad från hoppvärldens prylgalenskap.

Katie Robnizon har visat sin kvalitet som avelssto och Per-Ola betraktar henne som ett av sina flaggskepp.

Fakta. Avelsston med avkommor

Katie Robnizon (SWB) f -04 e Robin Z

- Uncle Blue (SWB) val f -08 e Chacco Blue
- Chaccolat (SWB) val f -10 e Chacco Blue
- Serendipity Boy (SWB) hingst f -11 e Cassiano
- Chin to Chin (SWB) sto f -12 e Chin Top
- Career Diplomat (OLD) hingst f -13 e Messenger

In Loco (SWB) f -02 e Indoctro

- Makebelieve (SWB) sto f -12 e Grey Top
- George Washington (OLD) hingst f -13 e Stanley

M.Ruberth 17 f -94 e Germus

- Accolade (SWB) sto f -10 e Chacco Blue
- Brunella (SWB) sto f -11 e Satisfaction I

Alright by Me xx f -02 e Be My Chief xx

- Bluetooth (SWB) val f -08 e Chacco Blue
- J'm'en Balance (SWB) sto f -09 e Clinton I
- Joy Division (SWB) sto f -10 e Quintender
- Affinity (SWB) sto f -11 e Clinton II

Bezza xx f -98 e Bob Back xx

- Balthazar (SWB) val f -08 e Careful
- Robin the Ritz hingst f -09 e Robin Z
- Bonanza (SWB) sto f -10 e Clinton II
- Dazzle (SWB) sto f -12 e Valentino
- Message in a Bottle (OLD) hingst f -13 e Messenger

Chaccolat är helbror till BT-vinnaren Uncle Blue men mamma Katie Robnizon upp i dagen.

Avelsmatadoren Robin Z (1983-2008 e Ramiro Z-Almé Z) fick göra tjänst under de första åren medan Messenger (HANN f -07 e Montender-Baloubet Du Rouet) från Schockemöhles katalog har fått förtroendet 2012 och 2013 bland några andra.

-En ny hingst i Paul Schockemöhles regi får kanske 30 egna ston första året, om han väljer att skicka betydligt fler till en ung hingst så betyder det något - och det tar jag fasta på.

Messenger har levererat i flerdagarsprov, Bundeschampionat och unghäst-VM så sportresultat finns redan. Annars är Per-Ola inte någon vän av att satsa på helsyskon.

-Får du en toppstjärna är sannolikheten låg att du ska få en till, rent statistiskt. Vi gjorde ett undantag när vi såg Uncle Blue som föl och åring, det fick bli en till.

-Helbrodern Chaccolat är inte särskilt lik sin bror, varken till utseende eller i ridning, men en kopia av sin mamma, Uncle Blue

är pappas pojke och Chaccolat är Katie Robnizon upp i dagen.

Men även den mest planerande uppfödaren ställs ibland inför universums utmaningar. När Katie Robnizon skulle betäckas sommaren 2010 kom det ett felstick med sperma från Cassiano (HOLST f -01 e Cassini I-Calypso II) istället. Av olika skäl valde han att ta det och resultatet är Serendipity Boy. Han är uppkallad efter företeelsen att stora vetenskapliga genombrott kan uppstå ur en ren slump, i dag en av stallet mest lovande hästar.

Affärsfokus i allt

Familjen Forsbergs yrkeserfarenhet i affärslivet präglar stuteri Rapidsrock, här finns en genomarbetad affärsplan och de tillhör definitivt kategorin sportuppfödare.

Per-Ola pratar helt naturligt om utveckling av produkten och värdeskapande vidareförädling applicerat på affärsområdet hästuppfödning. Han har konstaterat att

Samarbete "Stephanie Holmén är en så begåvad ryttare och efter att hon startade Uncle Blue i Lund i höstas har hon och Farbror Blå gått från klarhet till klarhet, en superduo."

hästarna inte bör säljas för tidigt om de ska ge betalt efter värde, även om allt i stallet har en prislapp.

-Det är farligt för ditt rykte att sälja hästar för tidigt, innan de har nått sin potential, för att kunna utvecklas vidare av andra, menar han.

-Det spelar kanske ingen roll om du bara vill bli av med en häst men försöker du bygga ett varumärke måste du på sätt och vis försöka produktplacera dina hästar så att de gör bra reklam framöver.

-Som uppfödare har du ångest hela tiden, först för om stoet ska bli dräktigt, sen att fölningen ska gå bra, att fölet ska vara friskt och så fortsätter det under hästens uppväxt. Det förstår ju inte ryttarna men efter all vända vill jag att det ska bli så bra som det går.

Därför vill han gärna behålla hästarna en bit upp i unghästskalet, så de får riktigt bra matchning och kan göra sig själv rättvisa, säger han med eftertryck.

-Ju bättre de lyckas, desto större

möjligheter och bättre ryttare får de.

Det som andra uppfödare drömer om - att få avsättning för 3- och 4-åringar - är en rysare för honom.

-Det är inte så konstigt, till exempel Croco Dile (SWB f -08 e Alligator Fontaine-Bold Irish xx) är en riktigt bra häst men han behöver mer tid för att hitta rätt. Säljer jag honom för tidigt blir det kanske ingenting av honom, förklarar Per-Ola som menar att det är en enkel sak att få en unghäst att tappa viljan.

För Per-Ola är det en dröm att placera sina hästar hos riktiga hästmänniskor, ryttare som förstår sig på psyket på en häst och utifrån det kan utveckla dem på bästa sätt.

-Om vi ger dem en sund uppväxt, bra, strukturerad och stärkande träning, lotsar in dem i tävlingsvärlden och ger dem kärlek och förtroende för människors vilja så blir det, om de själva har förmågan, råmenen att vinna stora saker med under en lång period.

Kim C Lundin, text och foto

Få ut det bästa "Allt ska vara så bra som möjligt. När jag bedömer mina hästar så gör jag det efter det bästa den presterar. Sen försöker jag få den att prestera sitt bästa så ofta som möjligt."